

Amerika.

Pietini Afrika.

šturint wienok ant tokio smarkaus dabojimo, kuom ypac žaizdyti buri sumaztas jenerolas Gataure, rodosi, kad anglijonams ne pasiseks nuo pasikėlimo sulaukyti holandiskos kilmės kolonistų sawo pietinės Afrikos valdybų. Negapa, kad tos kilmės kolonistai krasztuose, kur tik būrai prisilatinia, visi prie jų pristajo ir papildė nuotruotas, bet, kaip paduodė paskutinis atėjusios iš pietinės Afrikos žinios, rengia pasikėlimą holandiskii kolonistai ir pacioj azbaigoj pietinės Afrikos was 30 anglszkų mylių (7 masizkų) nuo sostipilės wisų pietinės Afrikos anglszkų wadybų miesto Cape Town. Wisu cziaurpykzėjimui kolonistai turi kuogreiausius karabinius. Jie, kaip sako, sustare buvo paimti anglszkų gubernatori Milnera. Kadani

Rytini Azija.

yra vos 60000. Taigi ant steinaucio pavasario laukiamas yra dideli karai; jį gali įkviesti ir kitos didėsios wiespatystės; karė ta butu už Anglijos wiesų arba ne wiesų kaipo didėsios wiespatystės. Kaip pradij 19 szimtmecio nalkino Europą baisios Napoleono karės, tas pats gal but ir su pradžia 20 szimtmecio; karės gali pasibaigti didėlės permaitoms ant musų žemės žemlapiu. Rodo angliskaa gubernatorius sawo proklamacijoj į gywentojus pietinės Afrikos perseręjio, kad ne

Isz Lietuvos.

Jawu prekēs.

Plēsziku uzpūti:

Kaime Ofaargėj. Kauno pavietij, pleskiai papildė amžnygystę. Du nieksai iš vietinių įventojų įsiwerdė naktyj į namus tame kaime gyvenančio žydo, kur tikėjo gerai pelnyti. Žydelka tik pakilo iš lovos; patikę jį puleskai; su geležine stanga smarkiu kircziu sutrupino galvą. Žydelka ne spėjo surikti, puolė ne gyva ant grindų. Atlikę su žydelka, minėti nieksai atėjo į kiti kambarij, ir pamatė ant lo-

Numirē nuo užsprungimo.

Gentaro kastynēs.

Mokintiniai Kaune.

Tai tikra maskoliu begē-
dystē.

Ambulatorija sergan- tiems akims.

Wilniaus dalis draugystės ap-
rupinimo spangų parengė ambu-
liatorių (gydymą) sergantiems
akims. Neturtingi žmonės iš
miesto serganti akimis gali be jo-

Baisios wētros.

Rogiu kelias.

Nuo 10 d. gruodžio užstėjo Lietuwoj tikra žiema ir prasidėjo šalčiai. 10 d. gruodžio Wiuiuje buvo 10° šalčio pagal Celsiaus termometrą; tiek jau šalčio buvo tą dieną ir Kaune. Nuo dienos šaltis pradėjo didintis beveik kas dieną, daėjo net iki 29°, bet paskui vėl sumazėjo. Kadangi prieš tai pridrebė gana sniego, tai dabar Lietuwoj wisur gerą rogių keliui.

Wabalai naikina girias.

Spyglienius medžius giriose Su-
walkų gubernijoje užpuolė waba-
lai, kurie iki šiol išnaikino me-
džius ant labai didelių plotų.
Randas neįstengia užkirsti kelio
wabalam, todėl jie užima vis
didesnius plotus, prisiartinio jau
prie Prūsų rubežiaus; ant saugo-
nių parubėžių girių, Prusiai su-
traukė kariaunę.

Isz Sziaulin.

19 d. rugpj. mēn pasidarie didis žandary sujudimas, nes wažuojant mazinai į Wilnij, wiename wagone užklupo ant lietuwiskų kulkų, kurias nežinia kas wežė. Akinis permėtė per žmonis, užsiuolė ant wieno "szwedow", p. Jono Gadeikio. Nuszwytawė į jo kwatierę, sako, buk radę laiszką nuo kokio ten wakielio is Paszwentwio. Pas į bulę, radę keletą NN "T. Sargo". Už tą įsodino abudu į kalinį. Dar pirmuolius cia sėdėjo du: isz Darbenų Kurpys ir wienas isz Zematės par. Abudu prasėjo po 9. mėn. be sudos. Tėv. Sarg.

Isz Darbēnu.

Ģerāt priēdolis sako: Dievas
 yra kantro, /bet ne maršus.
 Kohnas sawo laike susilaukia at-
 mōkējimo uz sawo darbus; teip
 atliko /ir su Mozacijon staras-
 ta Jaszinski uz ukinjū Ģor-
 barādzū, kuriodu skundē kalv-
 Jetrul maskalloms, buk tat uz
 platinājā lietuwisqū laikraz-
 cizj. Petrusis, keturie mēnēsus
 atbēdējis kalinjē, sugrīzō izstēsi-
 sintas, gwyas ir sweikas. Ale ant
 jo izsawdētjū pasirodē aišķi Die-
 wo koronē. Jaszinskis tarēs is-
 guisē: Petruļ ant wisados; kaip
 gi nuluodo nabagas, iszwydēs.
 Jog jo judoszētj ant niekū izse-
 jo, wien tik suterliojis jo wardē,
 kaip skaitjtojai žinēte. Nerimo
 todē ir wis grāzō jo izbraukēs
 P. /Siberij. Ģegūzēs mēnesj /ai-
 griowē / Petrusio kalwē, lojo,
 koikē, sawo walta atēmē kaszūn
 kokius ratus, uz kš P. apskūn-
 dēs tarpinjū; tas byļ perdawē
 / tiesdārij susirinkim, kuris ir
 pripazīno Kazimierā Jaszinskū
 uz nesugebanj pilyti kokiā nors
 tarnystj ir atstālyti ant wisados;
 pataļpinti areste ant 7 sūtķj ir
 uždēt busmēs 7 rubl. dē liudy-
 tojū spmōkējim. Jasz. tas nu-
 spreindams labai nepatiko; ge-

riaus, sako, butu buvę, kad wis-
kas butu sudego, negu kad sta-
rotas nutėjo! Ant nieku
išėjo ir rinktinį girdymas. Ir
tie jo norai išsipildė: užsidėgė
miesteliai ir wiskas Jasz. suplez-
kėjo. Antrasis, Gruzdbardis,
gegužio mėnesįj teip baisiai per-
sikirto kojų, jog lygžodį teber ant
patalo ir nėra wilies išsiskuti
nuo kolekytėst. Trečias, Ryma,
aciu Dieuw, išsidingauio į Lie-
poją: palikęs girtuokliu, sėdi
sau wien karcemzoje glostyda-
mas melyną sawo nojį. Ketwirts-
sis, uriadnkjas " Czarezpolorow
teip nušibdo tarpinukį sawo
girtuokliawiu ir paslaptu susi-
dinojimu su wagima, jog ir tą tu-
roję praszalinti. Teip wies per-
sekutojus lietu wiszkų rasztų pa-
siekė rykztė teisybės. Bus teip
ir kitiems. Savgoktės, nes judo-
syzstės zsauskie atmonyjimo.

Têv. Sarg.

Ugis wisokiu tantu.

Ant pirmo patšvilgio matyt, kad ne wisos tautos turi wienokį ugi, bet wienos yra mažesnio, kitos didesnio ugio. Ir musų skaitytojai galėjo užtęmti, jeigu norėjo, kad žydai ir mozurai yra mažesni už lietuwius ir latwius, o už juos swedai yra didesni; prancūzai ir italijonai mažesni už wokieczius. Negalima pasakyti, kad terp žydu ne butų tokių jau didelių kaip lietuwiai: tokie pasi-taikto, bet jų ne daug, imant gi widutiniszkai, žydu ugis ispuola mažesnis negu lietuwų.

Angliskas moksliniecivs M. A. Thomson, pagal ugri, padalino gyvenancias ant žemės tautos į tris skyrius: prie pirmo skyriaus priguli tautos auszsgisio ugrio, kurių vidutiniszkas ugrio siekia 1.80 metro, arba 5,66 pėdos ir daugias; prie vidutinio ugrio priskaito turinezius 1.60—1.80 metrų (5,32—5,66 pėdos); prie mažo ugrio priskaito ne turinezius 1.60 metro arba 5.32 pėdos auszsgisio. Is tautų ir tautiszkų giminių, pagal ugri, prie didžiausių priguli: pietinės Amerikos patagonieciai, toliaus eina tulios negrų giminės vakurinėj Afrikoj, polinezijsny gyvenanti ant Oceanijs salų, visi Amerikos indijonai, is Europos tautų didžiausią ugri turi skandinavai (szvedai, norvegai, danieciai), szveicariai ir anglijonys. Prie tautų gi mažo ugrio priguli: malajjons, laponsi.

ninės nū walsingų widurinės Afrikos krasztų; isz to matyt, kad gyvenimo sanygos, stoka maisto atsiliepia ant tautų ugio: neseniai užtėmyjo, kad gyvenanti ne sweikose sanygose, pushadīai lenkai eina mažyn; apie tai maskoliszkas randos persitikirno paskutiniuose laikuose ant pazužaitų į kariūmenę jaunų lenkų. Italijoj, ant salų Sardinijoj ir Sicilijos pasitaiko daug mažo ugio žmoniu: tiki mažuliai twieria ten bewiek 14% wisų gywentojų. Iz tikri wienok ukinkjai ant tų salų gyvena labai warginiai. Iki ne seniai gairwals mažo ugio gyvena ir Widurinėj Maskolijoj bet jau *isznyko, iszmrę wisai. Prie mažo ugio tautiszkų giminių priguli gywentojai An.humaniszkų ir Luson salų, pietinėj Azijoj: jie ne pereina 1.40 metro, arba 4.66 pėdos augsczto, taigi jie ant czielos pėdos žemesni negu skandinawai arba anglijonys. Prie mažo ugio tautiszkų gairwų priguli teposgi: gywentojai widurių Filipinų salų, salos Formozos, Borneo, Celebes, bet ant Jawos nėra jau tokių mažulių. Widurinėj Afrikoj gyvena tautiszkas gimnė Wizai: ugis jų teposgi ne pereina 4.66 pėdos, isz didesnių tautų, mažų ugių iori japoniečiai, ypacz gi maži gywentojai szisurinės twierencijos Japonij salos Yesso.

Isz Amerikos.

Be mažo ne sudege prie altoriaus.

Miestelį Overbrook, ne toli Philadelphia, laike rytmetinių misijų katalikizmo bažnyčioje "Our Lady of Lourdes", ant vieno iš tarnaujančių prie misijų vaikų, einant ne toli degančios žvakės, užsidegė su liepsna iš šydų pasiuta kamža, į kurią vaikas buvo apsiwilęs. Pamatę degantį vaiką besimeidžiantį bažnyčioje susuko. Ant to balso laikantis misijas kunigas atsigrežė nuo altoriaus ir pamatęs kas atsitiko, pribėgo prie degančio vaiko, su nuogoms rankoms nudraskė degančią kamžą ir ugnį užgesino. Vaikas apdegė tik ne žiniai, kunigas gi gana škaudžiai prie gesinimo ugnies apdegino rankas.

Buru draugai.

Burų draugų Amerikoje ne truksta, jais yra beveik visi ne anglizkos kilmės amerikoniai, wisi, išėjus teip wadinamus natyvistus ir imperijalistus. Daugiausiai burai turi pritarę tarp holandizkos kilmės amerikonių ir airių. Prezidentas burų sąjūdimo komiteto Sielen praneša, kad jis kasdien nuo pavienių aukautojų gauna widutinisizacijai po \$50. Airizska organizacija "Ancient Order of Hibernians" paskiria ant suszelpimo burų pietinės Afrikos \$25000 ir tiki, kad wiso airizsko draugystės Amerikoje sušės burams mažiau-siai milijoną doliarų.

Zemes drebejimai.

SAN YACINTO, CAL. Antrą dieną Kalėdų šitam mieste ir jo aplinkinėse siautė smarkus žemės drebejimai, kurie neispauskaitai daug bėdies pridirbo. Mieste neiszluko nė wiena ne pagadyta trioba, daug krautuvių likosi su wisu sugriautų. Indijonų rezervacijoj Saboda laike tų žemės drebejimų sugriauwio mirinė trioba, kurioje miegojo indijonų moterys; 6 indijonės likosi ant wietos užmusztos, keturios teip sunkiai apkulstos, kad neuzligio pasimirę; apart szitų yra dar 20 sunkiai apkulstų. Kiek pražuwo žmonių ir kiek yra apkulstų miest. te San Yacinto, dar nežinia.

Nauja garlaiviu linija in Amerika.

Likosi parengta nauja garlaiviu linija tarp Amerikos ir Europos ir linia te ne per Atlantizką oceaną bet per Didių. Naujos linijos garlaiviai bėgios nuo San Francisco, Azijos, Australijos ir Hamburgo į San Francisco, o toliaus bėgios czia reguliarizskai garlaiviai kaip į New Yorką ir Baltimore. Tų naujų garlaiviu linijų parengė Hamburgo kapitalistai su prisidėjimu Kalifornijos kapitalistų ir prekėjų.

Pargabeno 150 negywu jurininku.

Kunus 150 amerikonzskų jurininkų užmusztų Havanos porte, ant Kubos, laike iszmetimo į padanges laivo "Maine" dabar pargabeno isz Havanos į Washingtoną ir wiso palaidojo ant Arlington kapinių. Ant laidotawiu buwo prezidentas McKinley, admiralas Dewey ir augščiausias wirazinikas amerikonzsko kariuonos jenerolas Miles.

Aukso ir sidabro produkcija Amerikoje.

Pagal atskaitą Suwenijų Wiespatyszczių pinigų muszyniczios, poretit metą ant wiso Unijos ploto iszkasė aukso už \$70694170, taigi ant \$6236670 daugiaus negu 1898m. Sidabro iszkasė už \$74424696 arba ant \$4040211 daugiaus. Isz wisu sztetų aukso iszkasė daugiausiai sztetė Colorado, nes už \$26000000 Kalifornijoj už \$14952392; isz girtoj gi Alaskoj tik už \$4609819.

Dideli szalciai.

MINNEAPOLIS, MIN. Naujų metų diena buwo czia neispauskaitai szalta, termometras Fahrenheito rodė 34° žemiaus zero. Szaltis ne mažas buwo ir kituose Amerikos krasuose; upė Mississippio sustojo, kas labai retai pasitaiko.

Musztynės tarp lenku ir prancužu. PEMBINA, WIS. Netoli nuo czia tarp medžių kirtėjų lenkų ir prancužu.

czuų užgimė bjaurios musztynės, kuriose diktalenyklosi baisiai sumusztų, du gi: Jonas Kosta ir Fr. Jaskowski sumusztai mirčiai. Už ką užgimė musztynės, dar nežinia.

Nelaimė ant geležinkelio. DENVER, COL. Ant Union Pacific geležinkelio, netoli Brighthou, Col. greitis pasadierinis trukis susimuszė su Boulder Valley traukiu ir abudu trukiai susidauzė ir paskui jų skeliaudros užsidegė. Prie to expreso agentas Raudleman likosi ant wietos užmusztas ir kuwas jo sudegė. Sudeistų yra 14 žmonių.

Sudege garlaivys.

SHREVEPORT, LA. Garlaivys "Linda", stowintis priesais szitų miestą sudegė iki wandens pawirsziui. Ugnis platinosi teip greitai, kad jurininkai ir oficerai turėjo szokinėti ir plaukti prie kranto. Penki negrai, kurie buwo kaip tarnai ant laivo, prapuoė ir turbūt jie ant laivo sudegė.

Daiktai ant Paryžiaus parodos. Jau pradėjo isz Amerikos wadžioti daiktus paskirtus ant rengiamos ant ateinančių metų Paryžiaus wisozwietinės parodos. Pirmutinį szintinį tokių daiktų jau atgabeno į Prancuziją garlaivys "Prairie" ir iszkrowe porte Havre. Paroda oficializskai bus atidaryta 15 d. balandžio szitų metų.

Cirkuliaras Kubos plantatoriu. Kubos plantatoriai iszleido atsiliepinimus, kuriais kalbina žemdarbius keliauti ant Kubos, kur žemdarbiai gali arba uždėti plantacijos, arba rasti gerą uždarbį ant esančių czia plantacijų. Ant Kubos esą uždėktinai ruimo, žemė czia galinti iszmaityti mažiau-siai 6 milijonus gywentojų, o dabar ant tos salos gywena wos pusantro milijono žmonių.

Prairijų gaisrai.

WILMONT, S. D. Aplinkinėse szito miesto, wos 4 mylios nuo jo, dęga prairijos; ugnis isznaikino jau kelias farmas ir daug indijonų triobų, o jose isznaikino kelis tukstanzcių tonų szieno, taigi wisų szieną, kokį fermeriai turėjo ant iszmatinimo gywuolių per žiemą.

Garinio katilo eksplozija. ELIZABETHTOWN, PA. Atsitiko czia baisi garinio katilo eksplozija. Iszlakszcziszių katilo szakių keturi darbininkai likosi ant wietos užmusztai; sudeistų gi yra daug.

Gaisrai.

PHILADELPHIA, PA. Dideles wilponių iszdirtimų dirbtuwės Juozo Flings ir sunų Germantowne bewaik su wisu sudegė. Blėdij ugnies padarytą skaito ant \$100000. Per sudegimą szitų dirbtuwės keli szimtai darbininkų ir darbininkių ne teko darbo.

FORT WAYNE, IND. Siautė czia 27 d. gruodžio didelės gaisras, kuriais isznaikino krautuvių ir pardawinycijas. George Deward Co., teipogi porceleno pardawinyzia Kaago. Blėdij ugnies padarytą skaito ant \$200000.

MERRITT, WIS. Sudegė czia didesles skurų iszdirtinycijas "American Hide & Leather Co. Blėdij ugnies padarytos labai didelės. Per sudegimą szitų iszdirtinyčių suwirszum 100 darbininkų ne teko darbo.

AGUSTA, GA. Sudegė czia didelės lentų pjowinycijas Perkins Manufacturing Co. ir Georgia Iron Works dirbtuwės. Blėdij ugnies padarytą skaito ant \$200000.

New Yorke siautė didelis gaisras, karisai pridirbo blėdies ant pusės milijono doliarų. Sudegė namai po nr. 425—435 ant E. 24 ul., kuriuose tilpo kelios dirbtuwės. Prie gesinimo trys ugnasargiai teip sunkiai likosi sužalsti, kad juos reikėjo tuojaus gabenti į ligonbutį.

Isz darbo lauko.

GREEN PLACE, KY. Bon Air Coal Co. rengia czia 100 naujų kokso peczių.

LA SALLE, ILL. Spring Valley Coal Co. atidaro czia naujas kastynės, kuriose balandžio mėnesį prasidės darbai.

ALBANY, LA. Atidaro czia naują kastynių ola, kurioje prasidės dirbti nuo pradėios metų.

PITTSBURG, PA. Apie Sawickę Creek uždūgio bus atidarytos kelios naujos kastynės.

JOHNSTOWN, PA. Netoli guo czia, wietoj wadinamoj "Cone-wongh, Pa. atidaro naujas kastynės.

JACKSON, MICH. Ant ne seniai surastų czia anglių plotų, Trumbull Mining Co. atidaro naujas kastynės.

NEW MIDDLEPORT, PA. Naujai susitwėre czia kompanija, kuri užsiims parengimu 50 naujų kokso peczių.

SPARTA, TEN. Stato czia 100 naujų kokso peczių, prie kurių nuo pradėios metų prasidės darbai.

FLORENCE, CAL. Sutraikas kalnakasių Fremont kastynės pasibaigė, darbininkai sugrįžo prie darbo ant senų iszlygų.

MONTGOMERY, KAN. Rado netoli nuo czia naujus anglių plotus, ant kurių parengs kelias kastynės.

ATMORE, MO. Ant lauko prigulincio D-rui Brook rengia naujas kastynės, kuriose neuzligio prasidės darbai.

OAKLAND, MD. Aplinkinėse szito miesto rado naujus anglių plotus. Susitwėre jau kapitalistų kompanija, kuri užsiims rengimu kastynių.

HARTFORD CITY, IND. 44 stiklo dirbtuwės, kurios nuo liepos mėnesio stowėjo, pradėjo dirbti ir 15000 darbininkų gawo darbą.

HAZLETON, PA. Užmokėnis darbininkų Lehigh ir Wilkesbarre Coal Co., teipogi Silver Brook Coal Co. likosi pakeltas ant 3%.

DENVER, COL. Wisose anglių kastynėse sztete Colorado dirba gerai; szit metą czia iszkasė ant treczdialio daugiaus anglių negu kitais metais.

CULVERT, TEX. Czianyszczios kastynės buwo wandens užlietos, bet dabar jas jau iszdžiowino ir neuzligio wėl prasidės czia darbai.

ARNOT, PA. Sutraikas czianyszczzių angleskių dar nepasibaigė, kadangi nė wiena isz nesutinkanzcių pusų ne nori numadinti sawo reikalawimų.

PEORIA, ILL. 50 szalyklo maizytojų czianyszczioszios degtinės ir alaus ledinyczioszios pakėlė sztraiką. Jie reikalauja po \$13 ant sanwatės, wieton \$11, kaip jiems dabar moka.

RUSSELLVILLE, ARK. Kompanija, kuriai priguli Quite kastynės, priėmė naują užmokėnis tobelę ir tose kastynėse prasidėjo jau darbai. Kastynės tos stowėjo nuo gegužio mėnesio.

ALTONA, PA. Susirinko czia delegatai 35000 angleskių min-kastų anglių kastynių ir nusprendė pakelti sztraiką ant iszkariawimo pakelimo už darbą užmokėnis ant 30%. Kastynių szwininkai sako, kad darbininkų reikalawimo iszpildyti negali.

HAMILTON, OH. Paduodame ant žinios lietuwų mokanzcių molderystos, kad jeigu atwaduojt czia, tai wisada gali gauti darbą ir turėti gerą uždarbį. Jeigu pas mus ne norėtu dirbti, tai teipogi lengwai gali gauti darbą Daytonė. Paprastai darbininkai teipogi lengwai gali gauti darbą Daytonė.

A. Lators.

Isz Lietuwiszku dirwu.

Swarbus klansymas.

Girdime tankiai pasiskundimus i pats matome, kad musų tamsunai ar per ne supratimą, o gal isz baimės, kad jų ne burtu ir ne baus-tu tuli dwasiszki wadowai, ne remia gerų tautiszkių arba ir darbiniszkių užmanymų. Ką gi todėl priwelo daryti iszmintin-gesni ir dorezni lietuwų dalis? Ar džiaugtiesi wien, kad ji notekia, kaip apie tamsunai? Ar laukti rankas suglaudus, kada tamsunai supratime pakils ir tik

taszk bandyti nandingus užmanymus įknyti. Man rodosi, kad nieko ne weikdami, mes niekada ne sulauksime pasikėlimo tamsunų supratimo, kaip niekada nesulauksime, idant niekesnieje dwasiszki wadowai, kuriems niekas apart jų kiseniaus daugiaus nerupi, pritartų geriems užmanymams; todėl ne priwalo dairytiesi ant tų stabdymų, bet turime stengtiesi, kaip tik galima, jų pasiegti silpninti. Ant to reiktų suprantantiems be pailiso agitaw-ti, tamsunus raginti prie apsi-szwietimo, aizskinti jiems prie kiekwienos progos nesuprantamus dalykus, girti gerus užmanymus, iszrodinėti jų naudingumą. Lietuwiams nieko peskaitantiems ir nesuprantantiems kuom jie yra reikia iszrodinėti, kad jie yra lietuwiai, ne lenkais arba maskolais, slowakais ar kitokiais, kad jiems nėra reikalo gėdytiesi sawo kilmės, kadangi lietuwiai nekuom ne stowi žemiaus už maskolius, lenkus arba ungarus. Prie progos galima tokiems persikaityti ką nors tinkanzcio isz kokios pamokinanzcios knygutes, o su laiku ne, wienas isz tamsunų pats pamęgti skaitymą ir pats užsiraszys kokį geresnį laikrasztį ar knygą. Jeigu nuo seniai teip butume darę, jau gal tarp musų szpādien ne butų tamsunų, ypacz jeigu turinti didžiausią ant tamsunų įtekme kunigai teip butų darę, jeigu jie butų ne wien gazdinę pragaro smalos katilais, bet jeigu but mokint žmonis ir apie kitokius reikalingus daiktus ir mokolus. Bet platinimosi mokslo tarp žmonių tuli musizskiai kunigai bijosi labiaus negu žydas žaibaszwiesos. Dar galima but atleisti musų kunigėliams, jeigu jie pats ne mokina žmonių, ne bando juos apszwiesiti, pamokyti reikalingų mokslų, jeigu jie nors ne stabdytų kitų ant tos dirwos darbų; tuom tarpu daugumas jų tą trukdo ne tik pats, bet dar parsamsdo wisokius menkiausios doro niekszus i pagelbą. Tame tai didžiausia musų nelaimė.

Isz Pittston, Pa.

Kaip wisur, teip ir pas mus lietuwiai pasidaling i neuzsikencianczius tarp sawų diuwocenzcių ir teip diuwoczių pramintus su kunigėlių pagelba atskalusius arba bediwičius. Jeigu kiekwienas isz tų musų partijų dabotų ir ginotų sawo principus, nieko dar tame ne butų blogo, bet dideli dalis musų diuwoczių sėja neuti-nės ir alaus ledinyczioszios pakėlė sztraiką. Jie reikalauja po \$13 ant sanwatės, wieton \$11, kaip jiems dabar moka.

RUSSELLVILLE, ARK. Kompanija, kuriai priguli Quite kastynės, priėmė naują užmokėnis tobelę ir tose kastynėse prasidėjo jau darbai. Kastynės tos stowėjo nuo gegužio mėnesio.

ALTONA, PA. Susirinko czia delegatai 35000 angleskių min-kastų anglių kastynių ir nusprendė pakelti sztraiką ant iszkariawimo pakelimo už darbą užmokėnis ant 30%. Kastynių szwininkai sako, kad darbininkų reikalawimo iszpildyti negali.

HAMILTON, OH. Paduodame ant žinios lietuwų mokanzcių molderystos, kad jeigu atwaduojt czia, tai wisada gali gauti darbą ir turėti gerą uždarbį. Jeigu pas mus ne norėtu dirbti, tai teipogi lengwai gali gauti darbą Daytonė. Paprastai darbininkai teipogi lengwai gali gauti darbą Daytonė.

A. Lators.

Isz Lietuwiszku dirwu.

Swarbus klansymas.

Girdime tankiai pasiskundimus i pats matome, kad musų tamsunai ar per ne supratimą, o gal isz baimės, kad jų ne burtu ir ne baus-tu tuli dwasiszki wadowai, ne remia gerų tautiszkių arba ir darbiniszkių užmanymų. Ką gi todėl priwelo daryti iszmintin-gesni ir dorezni lietuwų dalis? Ar džiaugtiesi wien, kad ji notekia, kaip apie tamsunai? Ar laukti rankas suglaudus, kada tamsunai supratime pakils ir tik

mouth, kur prezidentė draugystės žanti bediwe; buk draugystė kreipėsi prie kunigo su meidima, kad ją priimtu po sawo globa. Czia wienok yra tikras melas: Plymouth moterų draugystė susidėda jau isz 26 sanarių, draugystė nėjo ir nereikalawo melsti kunigo atleidimo, kadangi jam ne nusidėjo, kaip buwo wien tautiszka, tokia ir dabar yra.

Kaip kitur, teip ir pas mus dar berželio mėnesį tuli rinkė-jai rinko aukas ant Paryžiaus parodos reikalų, bet iki szio-l nė wiename laikrasztį ne-patikome pagarsintų aukų, nors gerai žinome, kad yra pas mus aukawę. Norėtume žinoti, kas su-toms aukautojų pas mus surink-toms aukoms atsitiko? Kur pinigai nusięsti? Kiek aukų surinkta? Jeigu tas nebus pagarsinta, reiktu prawardes rinkėjų pagarsinti.

Kalnakasy.

Isz Shenandoah, Pa.

Daug pas mus kalba apie nusudytus ant pakorimo 7 lietuwius. Jeigu jie isz tikro kalti, jeigu jie yra isz tikro žmogžudžiai, nieks už juos isz gerų žmonių neuzstos, bet su szituom, kaip žmonės pasakoją, nėra teip aizsku, kadangi sudas ne isztyrė wos atsikikimo, bet nusprendė ant pakorimo ly-giai žmogžudžius, kaip ir ne kaltus, kuriuos tųkart suėmė. Ypacz žmonės sako, kad Stanke-wyczius ne emė dalywumo žmogžudystoj; gal tarp sudu nuspreztų yra ir daugiau "nekaltų". Todėl, rodosi, nieko pikto tame nėra, jeigu tuli lietuwiai reika-lauja atnaujinimo prowos, kuriobaszwiesos. Dar galima but atleisti musų kunigėliams, jeigu jie pats ne mokina žmonių, ne bando juos apszwiesiti, pamokyti reikalingų mokslų, jeigu jie nors ne stabdytų kitų ant tos dirwos darbų; tuom tarpu daugumas jų tą trukdo ne tik pats, bet dar parsamsdo wisokius menkiausios doro niekszus i pagelbą. Tame tai didžiausia musų nelaimė.

Isz Westvilles, Ill.

Neseniai atsbuwo pas mus specializskas susirinkimas, ant kurio susirinkimo prezidentas, Antanas Žibutis, pasizaskio susirinkusiem naudą "Tėwynės Mylė-tojų draugystės" ir kalbino su-twertu kuopos tos draugystės. Žodžiai prezidento atrado pritarimą isz syk prie T. M. D. prisiraszė 20 sanarių, kurie užsimokėjo moks-ti, o 3 seni sanariai primokėjo, kas nuo jų prigulėjo. Isz wiso ant T. M. D. susirinko \$10.80. Pinigai prisigeti centralizskam draugystės kasie-rui. Tikimės, kad neuzligio musų jauna kuopa dar labiaus susidrutys, kad prie jos prisiraszys dar daugiaus sanarių, nors musų szuntakiais wadžiojantis žmonis kunigėlis iszwadino mus žalciais. Pasirodo, kad kunigo prawardžiojami ir niekinami žmo-nelės daugiaus sawo szirdyse turi tėwynės meilės negu tuli dwasiszki wadowai, nuo lietuwų centų tankanti.

Teisybės tarnas.

Bridgeport, Con.

Darbai eina czia gerai ir kas tik dirbti nori, darbą greitai gawia ar prie dirbimo naujo geležinkelio arba mieste prie statymo miesto rumo (City Hall). Wisos szapas dirba per wisp dieną, o didesnę ją dala net iki 10 wal. wakaro. Czianyszcziai lietuwiai pradedas jau suprasti tautiszkus reika-lus, sukruto jie rinkti aukas ant reikalų Paryžiaus parodos. Nors musų miestelį lietuwų ne daug yra, bet i trumpą laiką tikimės daugiaus surinkti aukų negu tu-luose miestuose, kur jų yra de-simti kartų daugiaus. Musų aukos bus pagarsintos sziose dienose "Vienybė Lietuwinkų."

J. Blazy.

Isz wisur.

Laikie siautuosius wėtros Anglijos pakrantėse apie East Bay, netoli Bongeness, smarkios jurų wilnos iszmetė ant sudamos wicizską pasadierinį garlaivį Pa-lotas. Nuo kranto iszaisztė pagelba asazierius skęstanzcio laivo.

20 geležinkelio urėdninkų Saksų sostapilėje, mieste Dresden, likosi nuo tarnystos praszalintų tik už tai, kad jie neuojo ant wieno socialistų susirinkimo.

Prie prancuizskų pakran-czių susidauzė anglizskas laivas "Emily Lloyd" ir nus-kendo sa 13 ant jo buwusių žmonių; priesais Brestą susidau-zė prancuizskas garlaivys "St. Jean" ir paskendo su 7 jurininkais.

Azijatizskas maras pasirodė jau Prancuizskoj waldyboj Nau-ja Kaledonija mieste Numea, ku-risai nežinia kokiu budu czia prisigriebė isz Indijų. Wisi austraj-lijos portai neisileidžia dabar lai-wų atplaukiančių isz Naujos Ka-ledonijos.

Namuose geležinkelio sargo netoli Meseritz, Poznanziaus prowincijoj, rado negywu wisp sargo szeimyną, susidėdancį isz sargo, jo moteries ir 3 vaikų. Nuo ko jie numirė, dar tikrai nežinia. Mena, kad juos turėjo kas nuuo-dinti, arba gal pats nusinuodino.

Atėjęs i miestą Victoria, Britiszkoj Kolumbijoj, garlaivys Aorag, atgabeno žiną apie užgi-musį naminę karę tarp czia-bu-wių ant salos Naujos Gwinejos. Wiename musyje likosi užmusztas czia-bu-wių wirszinkas, o paskui pergalėtojai iszpjowė gywen-tojus 11 kaime.

Kaime Nowe Chojny, netoli Lodziaus, Lenkijoj, sztorius Juozas Kulia, igawęs proto su-maizszymą, pagriebė kirwį ir su juom miegancziai lowoj [pacziai su wisu nukirto galw]. Paskui apie tai pats pranesz pacios tės-wams ir policijai. Beprotis žmogžudys likosi suareztuotas.

28 d. gruodžio Anglijos ir Airijos pakrantėse siautė smarkios wėtros, kurios ne mažai pik-to pridirbo. Netoli Nenagh, Airijoj, wandens nuplowė dideli kranto szmotą, ant kurio stowėjo dwi farmos. Prie to prigirė wi-si minėtų farmų gywentojai. Queenstowno uštakoj susidauzė daug mažesnių laiwelių. Wilnos nuplowė ir jurininkų klubo namai.

Kaime Osiek, Kaliszso gubernijoj, dar nesugauti pleskiai isziwerzė i namus to kaimo sawin-ko, dwarponio Kozlowskio ir iszpjowė wisp jo szeimyną su-sidėdancį isz 9 žmogystų; namus gi iszpleszė teip, kad bewaik nieko, kas turėtų kokią nors wertę, nepaliko. Nėjokio žmogžudžių pėdsako iki szio nesusekė.

Prancuizjoj susitwėre kom-panija, kuri užsiims nuwedimu telegrafo linijos nuo porto Mar-seilles, pietinėj Prancuizjoj, i Abisinijos sostapilę Djibuti. Mat prancuizai stengiasi iszsiluosuoti nuo monopoliaus angliszkoj tele-grafų kompaniją, kurios laikyda-mos motuopolių užjurinių telegra-fiszkių susineszimų, laike karės neprima swetimų telegramų arba juos perleidžia per sawo cenzurą.

Ant szitų metų augščiauszių mokslų parengtus moterims Peterburge kursas lanko 960 moterų ir merginų. Daugiausiai moterų, nes 241 mokinas gamtos mokslų. Pernai pabaigė mokslų 74 moterys, o 356 apledo mokslų jo nepabaigusios. Seniausia isz besimokinanzcių turi 42, jauniausia gi 15m. Tarp besimokinanzcių yra daugiausiai maskulų nes 743, žydelkaiczių 25; likusią dalį tweria katalikės ir protestonės, bet protestonai yra daugiaus negu katalikų.

Porą metų atgal apsiereizskę Bombaj apskritij, Indijose, azijatizskas maras apima wis diedesnius plotus. Nežinia kokiu budu ir kas atwilio ji ant prigulinciozios prancuizskas didelės salos; Madagaskar, wėliaus i portugalizskas waldybās Afrikoj, o nuo czia i pacziaj Portugaliją, i miestą Oporto. I rytus prisigriebė maras jau ant prancuizskų waldybų Australijoj ant salos Naujos Kaledonijos ir ant prie prezidentystos dabartinio prezidento "amerikonų" uimtos salos Havai, stowincioz

ant pusiaukelio tarp Amerikos ir Filipinų salų. Todėl atkakė isz czia nuo Filipinų salų Amerikos karizski laivai mieste San Francisco likosi sulaukinti kwarentė-noj. Pagal paskutines atėjusias isz rytinės Azijos žinias, baisus maras užgimė jau tuluose portu-nuose Japonijos ir Chinų miestuose, teipogi tarp chiniszkių darbininkų dirbančių prie wedomo maskolizsko rando geležinkelio per Mandžuriją į Portą Arthuro.

Mokslincziai specializstai isz wisp kalbų, kokiams kalbų gywen-tojai ant žemės, iki szio gerai isztyrė wien arizskas kalbas, prie ku-rių, iszszyrus magyazirskos, finiszkių kalbų, kalbos baskų ir turkiszkos, priguli wiso Europos tautų kalbos, o tame ir masizskė, kuri yra swarbiausia; kokia tarp tų kalbų yra giminysta, mokslinc-ziai seniai žino. Užtai nė kalbos amerikonzskų indijonų, nė negrų Afrikos, nė mongolų, nė malajiszkių ir papusziskų tautų kal-bos dar neisztirtos ir tikrai nega-lima pasakyti, kokia tarp jų yra giminysta. Sztai dabar laikrasztiai pranesza, buk indijonas Creek giminės, kaipo liuosnoris nesidawė ant Filipinų. Nutraukus jo regimentui ant pietinių salų, jis ten užtikio gywencanziją mala-jiszkių tautų, kurios kalba teip panaszti i kalbą Creek indijonų, kad minėtas indijonas liuosnoris be paszalinės pagelbos lengwai galėjo susikalbėti ir isz jo ameri-konzski oficerai, norėdami su czia-bu-wiais susikalbėti, pasinau-dojo kaipo isz wertėjo. Nežinia tik, ar tas nėra iszmislis laikraszt-ų reporterių, kadangi pagal mokslinczių nuomonę, nėra nė jokios giminytos tarp indijoniszkių ir malajiszkių kalbų ir rodosi, kad malajonys niekada ne turėjo platesnių susineszimų su indio-nais. Indijonų kalbos, nors giminyngos ir paeina nuo wieno kelmo, bet pacios tarp sawų teip skiriasi, kad wiena giminė su ki-ta ne gali susikalbėti, ant susikal-bėjimo wartoja indijonai labiaus iszeiplatinusias kalbas. Taigi dar sunkias galima daleisti, kad indijonų kalba gawė wos wos, o eszėnė i malajiszkią negu i kalbą artimų kitų indijonų.

Nauji rasztai.

Dirva. Nr. 4, kn. 11 ir 12. Tra-kiecziu Dzuku dainos. Kun. A. Burbos prozaiszki rasztai. A. Tyrmiszkiu Andrius. Lapkritys 1899m.

Pirmoje dalyj szito "Dirvos" numerio telpa 102 dainos surin-ktos nuo dzeukų. Rinkius tas tu-ri labai didelę moksliszkią wertę ne tik kasaliek paczių dainų, bet ir kasaliek dzeukų wartojamos tar-mės. Szitos dainos surinktos Merkinės parapijoj. Gerai butų, jeigu dainos butų padalytos i skyrius. Tas bandyta daryti, bet wien su dainoms turinciozės už-raszas: su adwentų dainoms, ka-dėl ir swodbine, bet jau tarpuo; ne tokios segregacijos nėra. Toks padalinimas dainų i skyrius pa-lengwintų suradimą reikalingų dainų lygiai paprastiesiems skaity-tojams kaip ir specializstams. To-kiats swarbiais iszeidimais kaip Dzukų dainos, Pasakos Dro Ba-sanawycziaus, "Dirvos" iszeisto-vas užsielpo pagyrima wisp lie-tuwų.

Antroje dalyj yra kun. Burbos wersta isz latwizskos kalbos pasakaitė Termiszkių Andrius, pa-imta isz žmonių gyweno. Girių sargas Andrius įsimyli i dukterį dwaro kalwio Anytę, merginą gražią, bet menkos do-ros, kuri žada už Andriaus tekė-ti, bet reikalauja pinigų, ant jų parupinimo liepia įsimylėjusiam sargui papildyti wagytą prie-pardawimo medžių isz girios. Paskutinėje wienok walsando, kad Andriai pasitaiko progą pa-pildyti wagytą, atmintis seniai pasimirusios motinos, kuri buwo dora moterizskė ir sunų wisada gero mokino, sulaukė ji nuo pikto darbo, už ką iszszada jo godi Anytė. Waikiniai wienok tas iszeina ant gero: jis persigėrs li-gą pirmutinės meilės, dedė ty-czia nusigėrus pas dwaro darbin-kuų priiduroja Miezį, patinka jo dukterį, kuri pasirodo ne tik gra-ži ant weido kaip Anytė, bet ir ant dwasios, ko Anytė truko. Jaunieje susipažista, mišlys ir pa-

linkimai abiejų galvų tinka, užgema karsčia medžių netrukus, nežūrint ant inuų pavydinčios Anytės, apsidė. Šita pasakaitė aiskiai pado, kad graži bet ne dora mergi, silpno būdo vyrų iš gali į nius paversti, o dora ir iš nege vyrų moksė gėrą padaryti ir eturcizui gali suteikti dangų aržemės. Ką ant to reikia daryti, tikvės dora merginai meilė, Pasakaitė Termisčių Andrius, nors ne dideli, bet graži ir užimčiai paraszta.

Patentijimas.

Nr. 48 "Varybės" patilpo keistas atsiliepias nuo draugystės D. L. K. Gedimino iš Watterburio kaslin "Susiwenijimo Lietuwių Amekoj" organizacijos.

Pirmiausiai daugystė guodžia, kad ne gali būti nuo "Susiwenijimo" lygū privilegijų su draugystės lygo katalikizkoms, nes ji yra ne tikėjimiskai, bet vien tautiška. Kokį privilegijų draugystė D. L. K. Gedimino reikalauja sau nuo "Susiwenijimo"? daugystė Gedimino atsako: "jis draugas, nuvažiavęs į kitą miestą ir neradęs tokios pat tautiškos draugystės, ne galės but rimtu, o per tai draugystei ne bus joko palengviniamo". Tas ties bet ar užtai "Susiwenijimas" kaltas? "Susiwenijimas" nutarė nesisiti į widurinius draugystę, kaip kalbės: "Susiwenijimas" reikalauja, kad ir draugystė ne būtų priimti swetimaucizai ir senesni nei "Susiwenijimas" sanariai. Į ką draugystės sanariai tiki, tas "Susiwenijimas" nepaisa, jis reikalauja vien, kad tikėjimiskai, draugystę ar pažįstų pažintų nieks waidų ne kėu. Taigi ar Gedimino draugystė reikalauja, kad "Susiwenijimas" anas rymiskas draugystės prievarta perkeistu į tautiškas Man rodosi, kad ir Gedimino daugystė nesutiktų, jei kas nors būtų su prievarta paversti rymiskas. Be jokio pamato Gedimino draugystė apkalina "Susiwenijimą", buk jis kwiecia tautiškas draugystes wien ant padidimo sanarių skaitliaus ir ant sukrvimo turtų dėl kokių ten rymenų, kaip tas reiskia? Toliaus Gedimino Draugystė žengia dar toliaus pklindama be pamato semolegatus. Užsiuola ant kunigo Miluko, buk jis užmanęs iszmeti isz "Susiwenijimo" tokius sanariai, kurie drystų kalbėti prieš Rymo-katalikizką tikėjimą. Cia yra jau tikras melas. Klausiuwisiw XIV seimo delegatų, ar grdėjo kas nors isz jų panaszų kun Miluko iszsisarimę? Kun. Milukas aiskino tą patį, kas didžiūm balsų buvo nutarta ir protokolė užrašyta (nr. 11 "Tevynės" 34 pusl. 22 eilutė). Jeigu Gedimino Draugystė ne gali suprast kokių sanarių "Susiwenijimas" iszmeta isz savo tarpo, tai ant to galima atsakyti: kad tų padaro tik su tokiais, kurie dėl asabizskų miėrių, per tyčia leidžiamas mlagystes stengiasi ardyti twarką rėti nesutikimus. Toliaus Gedimino Draugystė sako, buk centralizskas "Susiwenijimas" komitetas, kwiesdamas draugystes pristot prie "Susiwenijimo" gana atakancizai ir dėl draugystę, bi per seimę elgiai wisiw prieszinię. Kaip jis elgiai? Ką jis tokiu padarę? Centralizskas komitetas juk ant seimo nieko daugias ne gal padaryti, kaip kiekwietas paprastas delegatas. Gaila, kad susidedančio isz pusantro szimto sanarių Gedimino Draugystė ne ateirado nė wieno, kuris butu galėjęs paaiskinti, kaip atsiuwa "Susiwenijimas" seimai ir kokias delegatai ir centralizsko komiteto sanariai per seimę turi tiesas.

Toliaus Ged. Draug. sako, kad Rymo-katalikizskas tikėjimas nėra taip baus, kad žmogų isz gasydytu, bet isztikro jai wis akys rososi tikėjimas, kunigai ir centralizskas komitetas. Rymo katalikizsko tikėjimo klausymo per seimę ne kėlė nė kun. Milukas, nė kiti delegatai.

Po ilgų swajojimų Gedimino Draugystė suriko: "pažiūrėkime broliai", ką "Susi-

wienijimas" nuveikė ant tautos labo? Nėra ką stebėtis, kad Gedimino Dr. nežino ką jis nuveikė, kadangi gal wien nuo pereinio seimo dažinojo, kad "Susiwenijimas" iszskaitymas nuveiktų darbi užimtu per daug wietos (Mes ir ne matome swarbių nuveiktų tos organizacijos darbi, bet prie tokio sanarių skaitliaus sunku ką nors swarbesnio nuveikti. Reiktu, kad skaitlius sanarių pasididintu, kad "Susiwenijimas" turtai užaugtu; to wienok ne padarysime kandžiodami kitąp manancizius, bet greičiaus abejojančius galutinau nu baidysime. Red.). Pirm wisko tegul Gedimino Dr. paklausia sawę, kiek prie "Susiwenijimo" prisidėjo pinigiskai, o be pinigų ne daug galima padaryti gero ant tautiškos diwos. Mes juk žep jau lietuwių ir "Susiwenijimo" susidėda isz lietuwių. Taigi cizmatyt, kad Gedimino Draugystė jiesko to, ko nepametė. "Susiwenijimas" jau keturioliktas metus ir turi gyno pelno \$3000, kurie antliko nuo iszmokėtu didelių posmertinių, nuo iszleidimo "Tevynės" ir knių ir nuo kitokių reikalų. Taigi žiūrint ant sanarių skaitliaus, ant augstų posmertinių, prilyginant tą prie mažų mokeszčių, tai rodosi, kad "Susiwenijimas" gana auga ir žmonės gana nesza nors po mažą lapelį; Gedimino gi Draugystė dar niekuom neprisidėjus, plaka apuos weikancizius ir reikalauja didesnio weikimo ant tautos labo. Toki neteisingi užmetinėjimai ant "Susiwenijimo" nęwa ant tautos labo, trukdo wien weikancizius ir atgrasina norincizius prigulėt prie "Susiwenijimo" nuo jo reikalauja nuveikimo swarbių, wisiems matomų darbių.

Dar kartą klausiu: Gedimino Dr. ką centralizskas "Susiwenijimas" komitetas padarę prieszais konstitucija? Nes konstitucija pripažįstata už gėrą, o kaltinat wien Centralizską komitetą.

Bawęs ant XIV seimo delegatas J. S. Pruselaitis.

Bažnyčios Tarnai.

Nr. 16 "Bažnyčios Tarnas", raszte po antgalwiu: "Ar neteikiu, kad šįdien plėšimas garbės kunigų yra wienintėliu geidimu apszwietimo ir mokslo?" Prie tokio uždavinio ir ilgo straipsnio, kaip sakosi, raszėja priwert korespondencija "kasžinkio Mahanojeczio, patilpusi "Lietuwoi". Raszėjui ypac nepatinka szitasai korespondento iszsisarimę: "jeigu mūsų kunigai sekų pėdoms kitų tautų kunigų, tai ne draustu nuo skaitymo, ne sauktu wisų pekliskų pajiegų ant platinancijų mokslo, bet kaip galėdami prie jo prikabinėtu žmonis".

"Bažnyčios Tarnas" sako, kad tas yra begėdiszkas melas, nes ir gali pastatyti liudytojus, kaip swetimaucizai, kunigai wercia musisziūs, idant nenusileistu žime stipendų. Toliaus: prievada, kad koksai parapijonas wieną kartą skundė kunigą už nūskiraučią parapijos, bet isz knių pasirodė, kad jis ant parapijos imokėjo tik 25c; tai wyskupas, iszgėdines skundėją, palėido. "Bažnyčios Tarnas" sako, kad jeigu kunigai norėtu wogti parapijos pinigų, tai juk to nieks nežinotu. Užbaigia gi sawo raszėją, tasai raszėjus, bardamas kunigų, kad jie per menkai, per mažai draudžia nuo skaitymo mažai suprantancizius žmonis, ues kunigų priderystų tą daryti. "Argi jau kunigai turi daleisti, kad jiems wisi tamsunai ant sprandė jodinėtu? Kam jiems buvo tiek kaszo ir darbo ant mokslo praleisti? Kaip kunigas galės atlikti sawo priderystes, jei jis ne turės už nusipirkti reikalingų knių, jei jam daugias ne duos kaip ant walgio ir apredalo" — klausia "Bažnyčios Tarnas". Wis gi kalte už wisas mūsų ne laimes raszėja straipsnio meta ant ne kuniginių laikraszčių iszkeiktų per bažnyčią.

Su wisais raszėjo argumentais sunku mums sutikti, kadangi wieni isz jų ne stowi ant twirto pamato, kitiems gi truksta prastos konsekwencijos. Mums teipogi ne wisas mūsų laikrasziuose patinka, ypac ne patinka forma mūsų polemikų, bet jos

ne gali perkeisti wiena pusę, o kaslink tos formos, tai reikia pripažinti, kad polemikų forma kunigų pusę daug bjauresni negu jų prieszų pusę. Ar gi "Bažnyčios Tarnas" užmirzo, kokius szokius jis buvo pradėjęs su "welnemaniais" porą mėnesių atgal? Dabar rods truputį apsisazsė, bet wisgi dar ne ant tiek, kiek galima būtų reikalauoti nuo praleidusio tiek laiko ant mokslo ir pinigų ant nusipirkimo reikalingų knių. Gywenime yra teip paprastai: kaip szuktelėj, teip tau atbalsys atsiliepi. Jeigu koliosi sawo prieszų, teip ir jie tau atsakys, jeigu keiksi ir jie keiksmu atsiliepi; jeigu ant pirmos wietos statysi sawo asabizskus, ar sawo luomos reikalus, prieszai tuos reikalus wisai ignoruos arba pastatys ant paskutinės wietos. Isz to mat ir kyla daugumas mūsų ne sutikimų, bet juos ne tiek laiswi laikraszčiai gimdo, kiek pats kunigai ir jų mažai suprantanti tarnai. Sztai isz wienos wietos Pensylvanijoje atsiuntė mums kelias korespondencijas su apraszymu atsiuwsų 40 wal. atlaidu (mės isz jų korespondencijų nepasinaudojome ne norėdami kiztiesi į bažnytnes apeigas), laike kurių wienas kunigas už pamokslą paėmė keikimą ant mūsų laikraszčių, jų redaktorių iszwadindamas pusberniais. Ar gi ne dailus pamokinimai žmonėms? Jeigu redaktoriui norėtu atmokėti tuom pacizai, tai tuojaus butų atsiradę panaszus kolhojimai kunigų su apguleistawimu, kad terp mūsų kunigų ne truksta tokių, kurie ir pusbernių proto neturi. Ir butų kilę smarkus waidai. Redaktoriai wienok sziuom kartą isz tikro pasirodė iszmintingesniais už aną pamokslininką, nes ant žeidimo wisai neatsiliepi. Jeigu "Bažnyčios Tarnas" redaktoriui (nefinai, ar ir ji antai Pensylvanijos pamokslininkas prie pusbernių, kelinių lopytojų priskaitė?) tikrai sanāiniskai sukytis po kunigų įtekme iszeinancizius ir nuo jų neprigulmingus laikraszčius, tai pirmutiniuose daug daugias atras asabizskų ir žeidimų kitaip manancizų, daugias netaktiskų, nesutinkančių su įstatais laikraszčių kodeksu darbių. Ar gi kunigai turėtu monopoliją kandioti kitus, o jų įkastiems butų tas uždrausta? Mums rodosi, kad ir kun. Saurusaitis žino, jog katė kanda sawo poną, jeigu jis jai ant uodegos užmūna! Praszome peržiūrėti nors perkratinejimą "B. T." straipsnį: jame juk netruksta grubijoniskų ne pritinkančių rimtam laikraszčių iszneikiniwio Mahanojeczio ir kitų tokių gražiais žodžiais kaip mulkiai, tamsunai ir tt. Jeigu Mahanojeczis norės gerai pajieskoti, tai ir "B. T." atras užtektinai elementarizskų moksliškų klaidų, ant ko pasirėmęs juk galėtu priskaityti patį kun. Saurusaitį ne prie szwiezuolių, nežūrint ant tiek metų praleistų ant mokslo. Taigi, wieton barti ir mokinti kitus, ant koksio nieko ne kenktų paciziam truputį daugias pasimokyti ir labias apsisaztyti. Anthemant ant raszų, rodosi, ne turi tiesos mes ti kiekwienas kunigas, nes tasyk, ypac Amerikoj, ne wienas kunigas asabizskai jam ne patinkanti laikraszti galėtu iszkeikti, nors jame nieko bediewiszko ne butų; ne galėtume užtikrinti ir kad kun. Saurusaitis tame pasirodys bespuszskai teisingu.

Toliaus žengime prie kitos mūsų nesutikimų priedasties. B. T. sako, kad skundžia kunigus buk jie nuskrandę parapiją toki, kurie nieko arba labai mažai ant bažnyčios duoda; kad jeigu kunigas norės parapijos pinigų paswogti, tai nieks jo nesuseks; ir ant galo, kad kunigui neuženka wien turėti ant maisto, gywenimo ir apsidengimo, bet jie reikalauja daug ant nusipirkimo knių.

Ant to toks mūsų atsakymas: parapija yra dalis wisuomenės, jos pinigai yra wisuomeniskai, tai ir žiūti kasos stowj, kur dingo pinigai, ar jie be reikalo ne pateko ypatai, turi tiesę kiekwienas wisuomenės sanarys, nors mažai butų pats imokėjęs. Skųti kunigą nuskrandusį parapiją turi tiesę kiekwienas, kas skrandę už-

tėmyjo ir suprato. Prieszatsy apkaltnimų finansizskuose dalykuose kunigų gali tame, ką pripažinta ir B. T., kad jeigu kunigas norės pawogti, tai to nieks ne galės žinoti. Isz to ir kyla wisi nužiūrėjimai kunigų (cia mes atskiriame pinigų už mizias, kurie yra priwatizska kunigo sawastis), kas kenkia labiausiai paciziam tikėjimui. Teip jos, mieli kunigeliai, praminti bediewiai juk nieko kito ne reikalauja, kaip wien atsakancizios kontrolės, priziūrėjimo parapijos turto, kad jo nieks sau nesawintu arba wogti negalėtu; jie nori atimti parapiją žeminanciziam tikėjimui nužiūrėjimui dwiaszskų wadowų, kurie szgidien wartoja wisuomenės pinigų be atsakancizios kontrolės. Jeigu kunigai wartoja pinigų teisingai, tai be reikalo jie bijosi kontrolės, jeigu gi jos ne nori prisileisti, tai tuom paciz duoda pamatą wisokiems nužiūrėjimams. Paskutinis isz B. T. paminėtų argumentų yra jau tiesiog juokingas: juk ne wien kunigas gal but reikalingi pinigai ant nusipirkimo knių; mums apart kunigų reikia aprūpinti ir kitokių reikalus. Kad swetimi kunigai gali kalbinti musiszkus ne nusileisti žime stipendų, mes tam tikime, bet užtai kaslink keiksmų ir iszneikiniwio wieton gėrų dorizskų pamokinimų, prie jų, turbūt, swetimaucizai kunigai ne kalbys musiszkų. Kiekwiena tauta turi tokius wadowus, ant kokių užsiuola; augszciaus stowincizios apszwietime tautos ne kęs keiksmų bažnyčios wieton kitokių pamokinimų ir nuo dwiaszskų wadowų.

Nėwiens isz mūsų laikraszčių ne liepia ne klausyti kunigų pamokinimų, jeigu tie pamokinimai geri. Tiek jau, mums rodosi, nors dalis musiszkų protizskai pasikėlė, kad galai jau ziekt tiek atskirti bloga nuo gero ir suprasti kur dwiaszskasis wadowas gero mokslo, o kur kriekzeionizskų mokslo stengiasi pawersti į inagi sawo asabizskų siekių. Jei žmonės ne nori klausyti kunigų, tai tame be tiek laikraszčiai kalti, kiek pats kunigai. Teisybė, yra bloga pusė mūsų laikraszčiuose, bet ji ne isz redakcijų kaltės pačina: ta bloga mūsų laikraszčių pusė yra tai korespondencijos ne wisada ant teisybės paremtos. Nuo to wienok sunku laikraszčiams apsigugoti, ne apsigugoja nuo tokių melagingų korespondencijų ir "Bažnyčios Tarnas".

Atsiszaukimas.

Mes, komitetas lietuwiszkis Rymo-katalikizskos parapijos wardo "Apweizdos Diewo", atardame szįdien už reikalą į kunyti Chicagoje antrą lietuwiszką Rymo-katalikizską parapiją, kuri jau 1895 m. tapo czia inkorporuota.

Dėlotgi atsiszaukiame į wisus lietuwis Rymo-katalikizsko tikėjimo, kurie jaučia reikalą antros Chicagoj lietuwiszkos parapijos, idant teiktus priubiti tame reikale ant susirinkimo, kuris atsilauks subatogę, 6 d. sausio, 1900 m. 7 wal. wakare, salėje Sausmeczio, 632 So. Canal at. ir apswarstyti szį reikalą. Jeigu kitos tautos įstengia Chicagoje užlaikyti po kelias parapijas, taigi ir lietuwių, pagal sawo skaitingų, gali lengwai užlaikyti antrą parapiją, nes į wien wisi su dwiaszskais reikalais negalime sutilpti. Wisus lietuwis katalikus užkwiecia.

KOMITETAS.

P. S. Norinti placzius daisioti apie naujos parapijos reikalą, tesikreipia prie parapijos sekretario:

Alex. Gudenauskio, 55 W. 15th st., Chicago, Ill.

Pajieszkojimai.

Wargamistra, neseniai pribuws isz Lietuws, 20 metų senas, žinantis wisas bažnytnis apeigas, pajieszko wietos. Adresas:

Jonas Petkus, 124 S. Green St., Baltimore, Md. (12-1)

Pajieszkauskas Oskaro Landemano, Kauo gub., Raseinių paw., Erwilkos miestelio. Gywenio Chicagoje, bet dabar nezinu kur. Jis pats ar kas kitas teikias duot žing ant adreso:

A. Brown, 145 Broadway, Cambridgeport, Mass.

Pajieszkan Elzbieta Kriancziunskas, Kauo gub., Panevelio paw., kalno Grinų. Ji pati ar kas kitas teikias duot žing ant adreso:

A. Kristopaitis, Box 229, Thomas, W. Va.

Pajieszkauskas Petro Linkewicziaus, Kauo gub., Panevelio paw. Guodij kalmo. Jis pats ar kas kitas teikias duot žing ant adreso:

A. Linkewiczius, 48 Kenilworth St., Philadelphia, Pa.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tasą.)

Kad išsiveisiant dar toliaus, persikeičiant dar labiaus, galva turėjo darytiesi dar didesni ir ant galo daėjo iki tam, kad jos ne trumpas ir tvirtas kaklas išlaikyti negalėjo, o per tai šitie sutvėrimai turėjo išnykti nuo žemės paviršiaus. Galvos profesorius Marsho iškastos Uoliniuose kalnuose šitos veislės išnykusių baisybių swėrė po dvi tonas kiekviena.

Sluogsniuose haujo raudonojo pieskinio akmens Amerikoj, neseniai pasimires tas pats mokslincius surado liekanas kitokių dinosaurų veislių. Prie tokių priguli profesorius Marsho pavadintas *Anchisaurus* (iš greikiško: *anchi*—reiskia netolimą ir *saurus*—driežą). Dalį kaulų šito sutvėrimo rado 1818m. Con-

Skeletas Anchisaurus coloratus.

necticutio klonyj netoli Windsor. Beveik pilną skeletą rado 1865m. ir tokių jau skeletą rado profesorius Marsh 1884m. netoli Manchestero, teipogi Connecticute; 1891m. rado trečią skeletą, kuriai dabar yra muzejuje Yale universiteto. Galva jo vidutinio didumo, iš kuno sudėjimo jis panašus į gyvuojančią dar ant Naujos Zelandijos, Australijos, reptiliją vadinamą sphenodon arba tuatari. Kaulai kojų ir nugarkaulio pilni, be tuštumų; kaklas ir uodega vidutinio ilgio. Gyvuolys tas turėjo apie 8 pėdas ilgio.

1893m. profesorius Marsh rado pieskinuose sluogsniuose Connecticuto daugias kaulų. Visi kaulai buvo gerai užsiliepi, ir surasti vienoje vietoje. Iš pavidalo dantų mokslinciai pripažino sutvėrimus tuos už draskancizius. Kaip, surasti tuose jau sluogsniuose pėdų atspaudimai rodo, drauge su anchisaurais tuose kraštuose gyveno ir kitokių veislių dinosaurai, bet kaulų sutvėrimų, kurie tuos atspaudimus paliko, ne pasisekė surasti tuose kraštuose.

Anchisaurus coloratus.

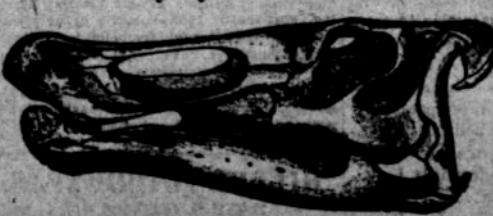
Kaip matyt ant paveikėlio, šitas sutvėrimas buvo laibas ir, turbūt, gyvendamas buvo bruzgas; laibesnis už jį, iš visų iki šiol surastų dinosaurų buvo tik vienas mažas surastas Solenhofio (Bavarijoj) litografisko akmens sluogsniuose, apie kurį jau pirmiaus paminėjome, vadinamas Compsognathus, žingeidus dėl savo panašumo į paukštį. Anchisaurus vaikščiojo pasiremdamas vien ant paskutinių kojų, bet kaip visas kaulų sudėjimas parodo, galėjo vaikščioti ir ant visų keturių.

Pirmą pirmutinių kojų užbaigti buvo aštriais nagais; taigi rodosi, kad tos trumpesnės kojos buvo paskirtos ant gaudymo ant maisto mažesnių gyvulių, o ne ant vaikščiojimo, jos atsakė žmogaus rankoms. Kaklas panašus į paukščių kaklą, šonkauliai laibūs. Kaip matyt iš uodegos sanarių, šitie sutvėrimai turėjo uodegą laibą, bet labai mikią, taigi tokią, kokią turi šįdien ant žemės gyvuojanti driežai; ji buvo apvali, o kitų iki šiol aprašytu dinosaurų ji buvo paplokščia.

Artimoj giminytystoj su šiais dinosaurais stovi kita jų veislė, *Amosaurus* vadinama, kurio ne pilnas liekanas profesorius Marsh užtikto tuose jau sluogsniuose Connecticute.

Trijaus sluogsniuose netoli Bristolio rado kaulus kito sutvėrimo iš dinosaurų veislės, kuriam mokslinciai davė vardą *Theodontosaurus*.

Kadangi sluogsniuose naujo raudonojo pieskinio akmens užsiliko ne daug liekanų dėlto, kad tie sluogsniai perleidžia vandenį, kuriai sutarpino mažesnius kaulus, tai šįdien ne galima iškaityti visų drauge su dinosaurais gyvenusių sutvėrimų, kadangi mažesnių sutvėrimų liekanos išnyko; tiek vienok žinia, kad drauge su jais gyveno prigulinti prie krokodilų skyriaus Belodonai.

Galva Theodontosaurus annectens.

Dinosaurai vienok gyveno ne vien laikuose tvėrymo sluoognių naujo raudonojo

pieskinio akmens, bet ir vėlesniuose juriškose formacijose laikuose randa pėdų atspaudimus paliktus be abejonės dinosaurų.

Prie vėlesnių dinosaurų miltancijų žole priguli surastas profesorius Marsho kreidiniuose sluogsniuose siaurinėj Amerikoj *Olaosaurus*. Jis turėjo ilgio swiršum 30 pėdų, o augščio 15 pėdų.

Galva jo buvo siaura bet ilga, užbaigta plačių šnupu, kuriai, gyvuojant sutvėrimui, uždenktas buvo kieta ir šiurkščia oda. Smegetys, prilijgus prie galvos didumo, buvo labai mazi. Akis turėjo dideles; uosles geras, gyvuolys užuodė istolo. Dantys panašūs į dantis pirmiaus aprašyto gadrosauro. Maitinosi žole ir jaunais medžių lapais, ugiais ir vandeniniais augmenimis. Nugarkaulis susidėjo isz 90 sanarių. Uodega buvo tvirta ir ilga, ji buvo, plaukiant gyvuliui, kaipi irklui ant pasirimo vandenį; ji vertikaliskai suplota.

Skeletas Olosaurus annectens.

Kalbėjome jau pirmiaus, kad paskutinės kojos buvo didesnės ir tvirtesnės už pirmutines. Ant pirmutinių kojų turėjo tris pirštus, iš kurių pirmutinis buvo sunykęs, du likę beveik lygaus ilgio, ketvirtas trumpesnis, o penktas visai ne buvo. Tie trys ilgi pirštai užbaigti nagomis, bet ne nagais; pirmutinės kojos labiaus pritaikytos prie vaikščiojimo ant palaikymo kuno lygswarystoj negu prie gaudymo ant maisto kytų sutvėrimų arba ant skabymo augmenų lapų, nors ir ant to jos tikti galėjo. Paskutinės kojos turėjo tris gerai išaugusias pirštus su pilnais sanariais. Pirmą buvo užbaigti plačiomis nagomis. Iš visko matyt, kad tasai dinosauras vaikščiojo pasiramsciodamas ant paskutinių kojų. Kojų kaulai pilni, be tuštumų. Isto matyt, kad claosaurai gyveno vandenyj. Prie plaukimo vandenij uodega buvo svarbiausiu pasirinkimo inagiu, ji suplota vertikaliskai teip kaip ir šios dienos krokodilų; tik draskantių dinosaurų uodega buvo apvali, iš ko matyt, kad paskutiniams lengviaus buvo bėgioti ant sausžemio. Profesorius Marsh priskaito claosaurus prie atskiros dinosaurų giminės.

Olosaurus.

Apie panašumą tarp paukščių ir tulų dinosaurų jau kalbėjome, bet pakalbėsime apie tai plačiau. Didžiausias panašumas tarp vieno ir kitų iš jų sutvėrimų remiasi ant paskutinių kojų ir tai teip kojos paukščių panašios į kojas dinosaurų, kad net mokslinciai ilgai laikė dinosaurų pėdų atspaudimus Connecticute už paliktus paukščių. Mokslinciai vienok, nežūrint ant panašumo, ne pripažinti, idant iš dinosaurų per ewoluciją butų išsidirbę paukščiai, bet jie vien, mena, kad lygiai dinosaurai, kaip ir paukščiai pačina nuo tų pačių pratevių. Iš kitos vienok pusės, kaip matėm ant didžiūvių, prigulinių prie žindančių žvėrių ir žuvių, vienoks gyvenimo budas tarp vieno ir kitų visai negiminingų sutvėrimų išdirba daug vienokių ypatybių. Vienoks vaikščiojimo budas pasiremiant vien ant paskutinių kojų galėjo perkeisti iš palengvo visą kuno sudėjimą teip, kad iš tokio persikeitimo ir pasidarė tulas panašumas tarp tulų dinosaurų ir paukščių. Panašių atsitikimų persikeitimo kuno pavidalo galima rasti ir daugias: pterodaktyliai buvo reptilijoms, kurios sugriebusios plėvės ant pirmutinių kojų, igavo galėjimą lakioti ir rodosi, kad jiems reiktų but panašiais į šikšnotsparnius; istikro teip ir yra. Tuom tarpu tarp pterodaktylių ir šikšnotsparnių nėra nė mažiausios giminytost. Pterodaktyliai buvo tai driežai galinti lakioti; šikšnotsparniai gi yra žindanti žvėrys teipogi galinti lakioti. Giminytost tarp vieno ir kitų čia ne gal but, bet yra didelis panašumas tarp vieno ir kitų.

Terp dinosaurų buvo visoki: vieni vaikščiojo ant keturių kojų, kiti pasiremiant vienu ant paskutinio, kaip šios dienos kengurai, dar kiti mažesni gal šokinėjo su pagalba tvirtos uodegos ir paskutinių kojų. Tasai vaikščiojimas ir šokinėjimas vien ant paskutinių kojų kaip paukščiai per ilgą laiką galėjo perkeisti ir kuno pavidalą ant paukščių paveiklo: užpakalinė kuno dalis pasidarė sunkesnė, o prysakinė lengvesnė, mažai wartojamos pirmutinės kojos dar labiaus sunyko ir tokiu būdu tulų dinosaurų pavidalas galėjo perkeisti teip, kad jie pasidarė panašiais į paukščius, nors tarp vieno ir kitų ne butų giminytost.

(Toliaus bus.)

